

KORT OPSTEL
DER CHRISTENÉ
GOTSGELEERTHEIT,
TOT LEERINGE DER
WAARHEEDEN
EN WEEDERLEGGINGE DER
DWAALINGEN.

Getrokken uit de Grootere Werken van
JOHANNES à MARCK,

Leersaar in de Akademië en Gemèente tot Leiden,

En dus Uitgegeeven door

JOHANNES WILHELMIUS,

Theologiz Doctor en Predikant tot Rotterdam.

ACADILYGD

TOT ROTTERDAM

Gedrukt bij NICOLAAS TOPYN, Boekverkooper
in de Houuttuin bij de Moolenstraat A. MDCCXIV.

1910

1. The first part of the report

is devoted to a general

description of the

methods employed

in the investigation

PRIVILEGIE.

De Staaten van Holland ende West-Vriesslant, doen te weeten: Alsoo ons vertoont is by NICOLAAS TOPIJN, Burger en Boekverkooper tot Rotterdam, dat by hem gedrukt was, en eerstdaags stont uyt te koomen, een Boek in Octavo, genaamt, *Kort Opstel der Christelyke Godgeleertheit, tot Leeringe der Waarheeden en Wederlegginge der Dwaalingen, getrokken uyt de grootere Werken van JOHANNES a MARCK, Leeraar in de Academie en Gemeente tot Leyden, door JOHANNES WILHELMUS, Theologia Doctor en Predicant tot Rotterdam*, en alsoo het voorsz. Boek den Suppliant een merkelyke somme van penningen gekost hadde, en hy bedugt was dat het selve door sommige baatsoekende menschen hem soude mogen werden naagedrukt, waar door hy niet alleen van sijn oogwit van een eere-lyk gewin soude sijn verstreken, maar selfs merkelyke schade lijden, soo was het dat hy Suppliant hem tot ons keerde, met verfoek dat het ons gelieven mogte, hem te vergunnen een Privilegie van 15. a 20. jaaren, om gedurende den voorsz. tijd, het bovengemelde Boek, in onse voorsz. Lande van Holland en West-Vriesslant alleen te moogen drukken, doen drukken, en verkoopen, op seekere poene tegens de Contraventeurs te stellen, die het selve binnen den voorsz. tijd in het geheel of ten deele mogte komen na te drukken, of elders naagedrukt zijnde te verkoopen; Soo is 't, dat wy de saak en 't verfoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende geneegen weesende ter beede van den Suppliant, uyt onse rechte Weetenschap, Souveraine Magt en Authoriteyt, den selven Suppliant geconsenteerd, geacordeerd, en geotroyeerd hebben, consenteeren, accordeeren, en ootroyeeren hem, mitsdesen dat hy gedurende den tijd van 15. eerst agter een volgende jaaren, het voorsz. Boek, genaamt *Kort Opstel der Christelyke Godgeleertheit, tot Leeringe der Waarheeden, en Wederlegginge der Dwaalingen, getrokken uyt de grootere Werken van JOHANNES a MARCK, Leeraar in de Academie en Gemeente tot Leyden, door JOHANNES WILHELMUS, Theologia Doctor en Predicant tot Rotterdam*, binnen den voorsz. Lande alleen sal mogen drukken, doen drukken, uytgeeven ende verkoopen, verbiedende daarom alle en een ygelijken het selve Boek in 't geheel ofte ten deele naar te drukken, ofte elders naagedrukt binnen den selven Onsen Lande te brengen; uyt te geven ofte te verkoopen, op verbeurt van alle de naagedrukte, ingebragte, ofte verkogte

* 4

exem-

PRIVILEGIE.

exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daar en boven te verbeuren; te appliceeren een derde part voor den Officier die de Calange doen sal, een derde part voor den Armen ter plaatse daar het Casus voorvallen sal, en het restecrende derde part voor den Suppliant. Alles in dien verstande, dat wy den Suppliant willende gratificeeren; tot verhoedinge van sijne schade door het nadrukken van het voorsz. Boek, daar door in geenen deele verstaan den inhoud van dien te autoriseeren, ofte te advoueren, en veel min het selve onder onse protexie, ende bescherminge, enig meerder credit aansien en reputatie te geeven, nemaat den Suppliant, in cas daar in iets onbehoorelijk soude influeren, alle het selve tot sijnen lasten sal gehouden weesen te verantwoorden, tot dien eynde wel expresse-lijk begeerende, dat by aldien hy deesen Onsen O&roye voor het selve Boek sal willen stellen, daar van geen geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sal moogen maaken, nemaar gehouden wesen het selve O&roy in 't geheel ende sonder enige omiffie daar voor te drukken, ende dat hy gehouden sal sijn een Exemplaar van het voorsz. Boek, gebonden en wel geconditioneerd, te brengen in de Bibliothecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlijk te doen blijken, alles op poene van het effect van dien te verliefen. En ten eynde den Suppliant desen Onsen Consenté ende O&roye moge genieten naar behooren, lasten wy allen ende een ygelijken dien het aangaan mag, dat sy den Suppliant van den inhoude van dese doen, laten ende gedoogen, rustelijk, vreedelijk, en volkomentlijk genieten ende gebruyken, cessierende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage, onder Onsen grooten Zegele hier aan gehangen, den 28. April in 't Jaar Onses Heeren en Saligmakers duysent seven hondert en veertien.

A. HEINSIUS vt.

Ter Ordonnantie van de Staaten

SIMON VAN BEAUMONT.

VOORBERIGT

A A N D E N

WAARHEIT-LIEVENDEN

L E E S E R.

GUNSTIGE LEESER!

Indien ooit onder een klein oppervlak een onwaardeerbare Schat is vervat geweest, soo is het gewisselijk in dit Boek, dat ik u aanbied. In eenige jaaren herwaarts zijn ten gemeenen dienste van Gots Kerke veele oovernuttige Saamenstellen en Korte Begrij-

* 3

VOORBERIGT

grijpen van de Goddelijke Waarheit aan het licht gebracht, met verscheidene oogmerken, en verscheidene schikkingen, die wij alle haar verdiende lof en eere geern laten. Maar ik twijfele niet met reeden, of er wel een is voor den dach gekoomen, in welke alle de Goddelijke Waarheeden, op soo een natuurlijke en gemakkelijke Order, met sulken Beknoptheit en teevens Duidelijkheid en Klarheit, zijn voorgestelt, en daar de selve met soo veel Kracht, met de uitgeleefenste uitgesogste en allergepaste Schriftuurtexten en Reedenen, zijn bevestigd, en teegen de voor-

naam-

Aan den LEESER.

naamste Uitvluchten en Tee-
genwerpingen verdedicht :
foo dat er geen Geloofs-artikel
is, of geopenbaarde Waarheit,
daar van tot genoegzaam be-
scheit niet en is gehandelt. 't Is
om deese reeden, dat het van
den Hoog-Geleerden Authour
een KORT OPSTEL *van de Chris-
tene Gotsgeleertheit* wort ge-
noemt. Uit het selve kan een
onervaarene de kennisse der
waarheit haalen, en tot het selve
kan een ge oefende en geleerde
brengen al het geene hij in 't
breede heeft gemediteert, en
geleegenheit en aanleidinge vin-
den om daar aan te denken.
Deese nuttigheit hebbe ik daar

* 4 in

VOORBERIGT

in door eigen ondervindinge gezien, wanneer ik op de Hooge Schoole tot LEIDEN dit Boek tot een leid-draat van mijn Studien gebruikte; maar noch meer, wanneer ik, tot de Illustre Schoole van LINGEN zijnde geroepen, tot het onderwijfen van de Godgewijde Jeucht, haar dit Boek veele jaaren achter een verklaart hebbe. Het selve hebben met mij veele andere groote Gotsgeleerde geoordeelt, die op meer als een Academie van ons Vaaderlant oover dit Boek haare soo geseide Collegien gehouden hebben. En heeft de ondervindinge mij geleert, dat die Jongelingen, die sich daar aan
neer-

Aan den LEESER.

neerftig hebben gehouden, grondiger kennis van de weefenlijke en hoofdfaakelijke Waarheden van ons Christendom hadden, als men nu heedendaags, leider! in veele vint, die fich met deefe en geene bloote speculation ophoudende, wel fomtijts dies te minder weeten, hoe de Gront-waarheden van ons Christendom teegen des zelfs hooftvijanden moeten worden verdedigt, daar de klachten van Groote Mannen in ons Nederland oover zijn opgegaan en bekend. Om deefe reeden hebbe ik lang gewenfcht, dat dit Boek tot algemeener gebruik van Jefu Gemeenten in onse Moederspraak

VOORBERIGT

spraakē mochte worden oovergebracht, en van onse weetgierige Christenen ook in haare taale geleesen; gelijk deese wensch van veele menschen met groote ernst en naadruk is achtervolgt. De Goddelijke Voorzienigheid heeft er mij nu aanleidinge toe gegeven; want wanneer ik, tot dienst van de bloejende Gemeente van ROTTERDAM oovergebracht, een openbaare Oefeninge oover de Waarheeden van ons allerheiligst Geloove aldaar vont aangestelt van den Hooch-Geleerden Heer JOH. WESSELIUS, tot welke een groote toeloop van Aanhoorders toevloede, en ik
bij

Aan den LEESER.

bij des zelfs Vertrek naa de Akademie van LEIDEN tot het voortsetten van die Oefeninge versocht wierde, wierde ik ook teevens aangefocht om dit Boek in het Neederduitsch gemeen te maaken; waar toe ik, de toestemminge van den Wijdberoemden Autheur verkreegen hebbende, mij aanstonts geschikt hebbe. De Vertaalinge is getrou, de meeninge des Autheurs ten vollen uitdrukkende, en volkoomen naa desselfs genoegen. Gebruikt het, Weerde Leefser, met aandacht, leest en herleest het, en telkens sult gij al wat vinden, daar gij licht te vooren niet op sult gedacht, noch

VOORBERIGT

noch dat daar in gevonden hebben. Bid met mij den Allerhoogsten, dat hij den Hoochgeleerden Autheur noch lange jaaren, tot dienst van sijn Kerke, spaaren wil!

Rotterd. den 17.
Maart 1714.

JOHANNES WILHELMIVS
S. S. Th. D. en Pred. tot
Rotterdam.

AAN-

AANWIJSINGE
Van de
SCHIKKINGE
EN
INHOUT

Van dit Werkje,

In zijne Hoofd-Deelen en Onderdeelen met het Grooter-
Werk volkoomen oovereenkoomende.

EERSTE HOOFT-DEEL.

*Van de Naame en Beschrijvinge der Gots-
Geleertheit.*

I.

Eteekenisse van de Naame Theologie. II. Welk Woort in de Schrift niet wort gevonden. III. Maar wel desselfs Oorsprong, het Woort Gots, soo in een Personcele Sin. IV. Als in de beteekenisse van het Geopenbaarde Woort des Heeren V. Andere Schriftuurlijke Benaamingen der Theologie. VI. Verscheidene Soorten van Valsche Gotsgeleertheit. VII. De Waare, die men Voorbeeldig noemt. VIII. De Afbeeldige, van Vereeniging in Christi Menschheit. IX. Die van Gesichte, in saalige Engelen en Menschen. X. Die der Loopbaane hier op aarden. XI. De Waarheit daar van in het gemeen.

**

meen.

INHOUT en SCHIKKINGE

meen. XII. De Natuurlijke Gotsgeleertheit, die men Ingegeeven noemt. XIII. En daar bij Verkreegen. XIV. Waar omtrent de Algemeene Twijfelinge wort afgekeurt. XV. Wat er van het Denkbeeld Gots te achten zij. XVI. De Natuurlijke Gotsgeleertheit was Volmaakter in Adam. XVII. Teegenwerpingen der Sociniaanen teegen de Natuurlijke Gotsgeleertheit beantwoort. XVIII. Hoe verre sich de selve uitstrekt. XIX. Sij is niet Genoegsaam tot saaligheid. XX. De Soëiniaansche Teegenwerpingen daar omtrent beantwoort. XXI. De Natuurlijke Gotsgeleertheit moet voor de Geoopenbaarde wijken. XXII. Het Einde van de Eerste. XXIII. De Nootsaakelijkheid van de Geoopenbaare Gotsgeleertheit. XXIV. Hoe en als wat Hebbelijkheid deese moet worden aangemerkt. XXV. Het Leer-Opstel daar van is seer Verscheiden. XXVI. Wat er van de Scholastijke Gotsgeleertheit te houden zij. XXVII. De Rechte Beschrijvinge der Gotsgeleertheit. XXVIII. Sij is geen bloot Beschouwendē, maar te gelijk een Werksaame Leere. XXIX. Dat de Gevolg-Besluiten daar in de plaats hebben, wort getoont. XXX. Met Beantwoordinge der Teegenwerpingen. XXXI. De Paapsche Onderscheidinge tuschen Gots-Geleerde en Gebofs-Besluiten wort verworpen. XXXII. Het Gebruik der Reeden in de Gotsgeleertheit. XXXIII. Van welke Gots Oopenbaaringe, verscheidenlijk geschiet, het Eenigste Beginfel is. XXXIV. Sij handelt van de Waare Gotsdienst. XXXV. Tot onderrichtinge van den Gevalken Mensch. XXXVI. Tot Gots Eere en des menschen Saaligheid.

II.

Van dit WERKJE.

II. HOOFT-DEEL.

*Van het Beginsel uit welke de Gotsgeleertheit
gehaalt wort, of de Heilige Schriftuure.*

I. De Naame der Heilige Schriftuure. **II.** Des selfs Beschrijvinge. **III.** Gots Woort was ont reeden voor Mosis Tijd Onbeschreeven **IV.** Maar is daar naa op Gots Bevel Beschreeven, en dus is de Schrift Nootsaakelijk. **V.** Hoe sij in Alles van Got is Ingegeeven op een Onfeilbaare wijze. **VI.** Het geene men weet door de Geest, uit des selfs innerlijke Merkteekenen, met tuschenkomste van den Dienst der Kerke. **VII.** De Paapsche Teegenwerpingen daar omtrent wederleit. **VIII.** Het Selfmachtig Gesach der Schrift alleen in het Hebreesch des Ouden en Grieksch des Niewen Testaments te vinden. **IX.** De Paapsche Teegenwerpingen uit en voor het Verderf des selfs beantwoort. **X.** De Gemeene Latijnsche Ooverfettinge des Bijbels afgekeurt. **XI.** Gelijk meede de Grieksche van het Oude Testament. **XII.** Van de Schrijvers der Heilige Schrift wort gehandelt. **XIII.** De Verdeelingte der Reegelmaatige Boeken. **XIV.** Die eertijts door een Onfeilbaare Geest zijn aangenoomen, maar van de menschen op deese en geene wijze geschikt. **XV.** Sij zijn nooit geheel verlooren geweest. **XVI.** Daar van zijn noch geene geheel wechgeraakt. **XVII.** Ook die van het Oude Testament houden noch haar Oude Gesach. **XVIII.** Het welke bij haar Alle Eevengelijk is. **XIX.** De Apocryphe Boeken

* * *

wor-

INHOUT en SCHIKKINGE.

worden verworpen. XX. Met Beantwoordinge van de Paapsche Teegenwerpingen. XXI. Den Inhout der Schriftuure is voornaamelijk de Waare Gotsdienst. XXII. In de Natuurlijke dingen leert sij ook de Waarheit. XXIII. In de Schrift is geen Waare Teegenstrijdigheit. XXIV. Tot het rechte Verstant des selfs is de Verlichtinge des Geestes noodig. XXV. De Duidelijkheid des selfs wort teegen de Papisten beweert. XXVI. Met Beantwoordinge van haare Teegenwerpingen. XXVII. Haare volmaakte Genoegsaamheit wort getoont en beweert. XXVIII. De Ooverleveringen der Papisten verworpen. XXIX. En haare Teegenredenen beantwoort. XXX. De besondere Oopenbaaringen der Geestdrijvers afgekeurt. XXXI. Met verwerpinge van haare Voorwendfelen. XXXII. Deese Schrift is aan te merken als een Richtsnoer van onse Geloove en Wandel. XXXIII. De Ooversetringe daar van in de Gemeene Taalen is noodig. XXXIV. De welke met alle Voorforge moet geschieden, en niet veracht worden. XXXV. Het Gemeen Gebruik daar van wort bevestiget. XXXVI. En teegen de Papisten beweert. XXXVII. Van de Verscheiden Sin des selfs wort gehandelt. XXXVIII. En getoont wat daar van te oordeelen zij. XXXIX. Het Verscheiden Oordeel oover den Sin der Schrift. XL. De Reden is hier voor Geen Onfeilbaar Opper-Richter te houden. XLI. Noch ook de Kerke. XLII. Waar omtrent de Paapsche Teegenwerpingen worden beantwoort. XLIII. Met beweeingte teegen haar, dat de H. Geest in de Schrift spreekende daar voor Alleen te houden is. XLIV. De Verklaringe

Van dit WERKJE.

ringe moet gaan oover de Geheele Schrift. XLV. Middelen tot het rechte Verstant der Schrift. XLVI. Waar omtrent de Papisten te breet opgeeven van de Uitleggingen der Out-Vaaders. XLVII. Antwoord op haare Teegenwerpingen. XLVIII. Maniere van Verklaaringe. XLIX. Hoe verre de Kracht der Woorden moet worden gehouden. L. Het Oogmerk der Schriftuur.

III. HOOFT-DEEL.

Van de Gots-Dienst, of Religie.

I. Beteekenisse van het Woort Religie. II. Andere Schriftuurlijke Naamen des selfs. III. Verscheiden Gebruik daar van. IV. Des selfs Beschrijvinge. V. Verscheidene Daaden. VI. Tot de selve behoort meede de Kennisse der Geloofsstukken. VII. Tot verkrijginge van welke men geene Gemeene Twijfeling aanraaden moet. VIII. Hoe verre hier de Duidelijke en Onderscheidene Bevattinge geldt. IX. De Grontstukken van den Gotsdienst. X. Het Gewichte moet niet voor de Waarheit selve worden berwist. XI. De Papisten konnen sich van alle Bewijs geensins ontslaan. XII. Merkteekenen der Grontstukken. XIII. Eenige Hoofden, tot welke die behooren. XIV. Het nette Getal daar van heeft men niet te bepaalen. XV. Het welke niet te seer Vermeerdert of Vermindert moet worden. XVI. Wanneer deese stukken waarlijk worden gehouden. XVII. Het geene teegen de Waare Gotsdienst ooverstaat. XVIII. Gemeene Kenteekenen

INHOUT en SCHIKKINGE.

van de Waare Gotsdienst. XIX. Besondere, tot onderscheidinge der Gereformeerde onder de Christen Gotsdiensten gericht. XX Belydenisse daar van sonder Vermenginge of Vereeniginge met Valsche Gotsdienst. XXI. Verdraagsaamheit omtrent andere bepaalt.

IV. HOOFT-DEEL

Van Got , in sijne Naamen , Weesen , en Eigenschappen , aangemerkt.

I. Van Gots Naamen in het gemeen. II. De Naame van Got behoort allereerst tot sijne Nature. III. Des selfs Bijvoegselen. IV. De Hebreesche Naamen Gots. V. Die ook Elk in het besonder worden verklaart. VI. Van de naame Jehovah wort gehandelt. VII. De welke , ook door sijne Beteeknisse , volkoomen Eigen is aan Got. VIII. De Bijgeloovigheit daar omtrent te mijden. IX. Verscheiden Meededeelinge der Goddelijke Naamen. X. Het Zijn van Got wort gezoont. XI. Welke niet Volmaaktelijk kan worden beschreeven. XII. Hoe sulks eevenwel ten besten geschiet. XIII. De Nature , of het Weesen Gots. XIV. Welkes Geestelijkheid wort gezoont en beweert. XV. Waar door dan alle Beelden van Got worden afgekeurt. XVI. En blijkt, dat hij is een Waare Leevende Selfstandigheit , met Geestelijke Vermoogens van Verstant , Wilje , en Kracht , voorhen. XVII. Beschrijvinge van Gots Eigenschappen. XVIII. Die te gelijk door sijn Oneindigheit , of Hoogste Volmaaktheit

Van dit WERKJE.

heit worden uitgedrukt. XIX. Verdeeling der
felve in Onmededeelbaare en Mededeelbaare.
XX. Gots Onafhankelijkheit XXI. De welke
fich ook tot zijne Kracht uitftrekt. XXII. Schoon
men met recht feit, dat Got sommige dingen niet
kan doen XXIII. Gots Eenvoudigheit, ten aan-
fien van zijn Eenigheit in Weefen. XXIV. En
de weeringe van alle Saakelijke Tefamenvoe-
ginge in hem. XXV. Jaa ook van Hem met de
Schepfelen. XXVI. Gots Onveranderlijkheit.
XXVII. Zijn Weefenlijke Ooveralteenwoord-
digheit. XXVIII. Met des zelfs Maniere XXIX.
Zijnde aan Geen Scheffel Meedegedeelt. XXX.
Jaa zijn Volkoomen Onafmeetelijkheid. XXXI.
Gots Volftrekte Eewigheit. XXXII. Sonder ee-
nig Tijtvervolg. XXXIII. Zijnde ook Onmee-
dedeelbaar. XXXIV. Gots Wijsheit XXXV.
In zijne Hoedaanigheeden verklaart. XXXVI.
En volkoomen tot Alles fich uitftrekken-
de. XXXVII. Des zelfs Verdeeling. XXXVIII. Met
verwerpinge van de Middel-Kenniffe. XXXIX.
Wiens Voorwendfels worden wechgenoomen.
XL. Zij is eigenlijk geen Oorzaak van de dingen,
XLI. Gots Goetheit in het gemeen, en Liefde
in het befonder. XLII. Zijn Genaade. XLIII.
Zijn Barmhertigheit. XLIV. Zijn Langmoedig-
heit. XLV. Zijn Goddelijke en Heerscherlijke
Rechtveerdigheit. XLVI. Gelijk meede die men
Richterlijk noemt, foo in het Beloonen van het
Goede. XLVII. Als in het Straffen van de Son-
de. XLVIII. Eindelijk Gots Hoogfte Recht en
Oppermacht oover Alles.

INHOUT en SCHIKKINGE.

V. HOOFT-DEEL.

Van de Drie-Eenheit der Goddelijke Persoonen.

I. De Naame der Drie-Eenheit. II. De Naame en Beschrijvinge van een Persoon. III. Wat eigenlijk de Personaliteit zij. IV. Deese Naamen moet men niet laten vaaren. V. Aanwijssinge van de Weesens-Eenheit, het Onderscheit der Persoonen van het selve, en de Oovereenkomste van deese onder Malkanderen. VI. Vijfleedig Onderscheit der Persoonen van Elkanderen. VII. De Personeele Eigenschap des Vaaders. VIII. Die van den Soone, zijnde des selfs Eewige Teelinge van den Vaader. IX. Welke van outs, en noch heeden, seer verscheidenlijk Verdraait wort. X. En welke sijne Onafhangelijke Selfweesigheit niet om verre stoot. XI. De Eigenschap van de Geest, zijnde de Eewige Uirgang van de Vaader en de Soone. XII. Des selfs Onderscheit van de Teelinge des Soons. XIII. Tweederlei Bewijs van de Meerderheit der Persoonen, uit het Oude Testament. XIV. Een Derde, dat Min Krachtig is. XV. Tweederlei Bewijs voor de Dricheit der selve uit het Oude Testament. XVI. Een Derde afgekeurt. XVII. Des selfs voornaame Bewijsen uit het Nieuwe Testament. XVIII. Waar toe behoort de plaats 1 Joh. v. 7. XIX. De Sociniaansche Teegenwerpingen uit de Schrift beantwoort. XX. Gelijk meede haare Reedeneeringen. XXI. De Gottheit des Soons op een Vierderleie wijze getoont. XXII. De Teegenwerpiagen opgelost. XXIII. De
Waa-

Van dit WERKJE.

Waare Personaliteit van de H. Geest. XXIV. Des selfs Onderscheidinge van de Vaader en de Soon. XXV. Des selfs Eenheit. XXVI. Des selfs Waare Gotheit, meede op een vierderleie wijze bevestigt. XXVII. Met beantwoordinge der Teegenwerpingen. XXVIII. De Drie-Eenheit is door de verdorven Natuure niet Kennelijk. XXIX. Nochtans Noodig om te kennen en te gelooven. XXX. En Nuttig tot Gotvrucht.

VI. HOOFT-DEEL

Van de Goddelijke Besluiten.

I. Onderscheidinge en Verdeeling van Gots Werken. II. De Naamen van Gots Besluit en Raat. III. De Waarheit der Goddelijke Besluiten. IV. Der selver Beschrijvinge. V. Der selver Aart. VI. En daar uit vloejende Eewigheit. VII. Vrijwilligheit. VIII. Wijsheit. IX. Onafhankelijkheit. X. Onveranderlijkheit. XI. Haare Uitrekkinge tot Alles, ook dat Vrijwillig en Gebeurlijk is. XII. En daar onder de Nette Tijd van een ieders Leeven en Doot. XIII. Ook tot het Kwaade soo wel als het Goede. XIV. Der selver verscheiden Schikkinge. XV. Gots Besluit tot Verbintenisse der Saaken onder Malkanderen. XVI. En omtrent de Moogelijke Saaken die niet geschieden, XVII. Het Einde van Alle de Besluiten Gots.

INHOUT en SCHIKKINGE.

VII. HOOF-T-DEEL.

Van de Goddelijke Voorschikkinge.

I. De Naame van Voorschikkinge in de Schrift, II. Des selfs Verscheiden Gebruik. III. De Voorschikkinge der Engelen. IV. De waarheit van de Voorschikkinge der Menschen. V. Des selfs Beschrijvinge. VI. Sij is een Daat van Got, en sijne Wille. VII. Uit dien hoofde Eewig. VIII. Volkoomen Vrijwillig. IX. Besonder Wijs. X. Teenemaal Onafhangelijk van alle Voorsiene Gevallen in den mensche. XI. Waar teegen sich Veele op een verscheiden wijze aankanten. XII. Welker Teegenwerpingen worden beantwoort. XIII. De Onveranderlijkheit der Voorschikkinge. XIV. Beweert teegen alle Pelagiaanen. XV. Des selfs Uitsprekkinge tot Alle menschen, selfs ook tot Christus. XVI. Sij gaat voorts omtrent Besondere Persoonen, Elk tot haar Eigen Einde. XVII. Die hier van eenige vooraf worden aangemerke als Kennende, en van andere als Sullende Valen. XVIII. Welke Leerwijse hier omtrent de Beste zij. XIX. Naa het verscheiden Einde der Menschen is de Voorschikkinge Tweederlei. XX. Van de Naame van Verkiefinge. XXI. Des selfs Beschrijvinge. XXII. Sij vloeit uit Gots Vrije en Gunstige Welbehaagen. XXIII. Sij behoort tot Eenige, en geensins tot Alle Menschen. XXIV. Die Minder in Getal zijn als de andere. XXV. En doorgaans de Minste, Oneedelste, en Onwijste. XXVI. Sij strekt tot de Saaligheit en Saalig-

Van dit WERKJE.

ligmaakende Genaade. XXVII. Sij is met sekerheit Kennelijk voor de Menschē selve. XXVIII. Het geene teegen de Teegenwerpingen wort beweert. XXIX. De Naame van Verweringe. XXX. Des selfs Beschrijvinge. XXXI. Sij vloeit uit Gots Vrije doch min Gunstig Welbehaagen. XXXII. En gaat omtrent Seekere Persoonen. XXXIII. Die de Meeste en Uiterlijk Voortreffelijkste zijn, sonder Uitsluitinge van de Kinderen der Ongeloovigen. XXXIV. En wegens haare Sonde geschikt worden tot de Eewige Verdoemenisse. XXXV. En met een tot Ongeloovigheit en Onboetveerdigheit. XXXVI. Sij is voorts voor de Verworpene selve niet sekerlijk Kenbaar. XXXVII. Deese Voorschikkinge is een Verheeven, Nootsaakelijk, en Nuttig Stuk.

VIII. HOOFD-DEEL

Van de Scheppinge der Wêerelt.

I. Verdeelingē der Uiterlijke Werken Gots. II. De Woorden van Scheppen en Maaken worden veeltijts door malkanderen gebruikt. III. De Verscheidene Beteekenisse van de Scheppinge. IV. De Waarheit der Scheppinge in het gemeen aangeweesen. V. Des selfs Beschrijvinge. VI. Sij is een Werk van Got. VII. En van Hem Alleen, sonder Werktuig. VIII. Zijnde ook de Kracht van Scheppinge Onmeedeelbaar. IX. Sij komt de Drie Eenheit, en bij toeeingeninge de Vaader, toe. X. Sij bestaat in een Krachtig Bevel van Sijne Wille. XI. Sonder Oovergang van Leedigheit tot Werkzaamheit. XII. En moet als een

INHOUT en SCHIKKINGE

een volkoomen Vrije Daat worden aangemerkt. **XIII.** Daar door zijn de Schepselen eerst uit Niet voortgebracht. **XIV.** En daar naa uit de Eerste Ruwe Stoffe. **XV.** Met een Goddelijke Goetkuringe op Elke Dag. **XVI.** En dat in een seer Goede Schikkinge. **XVII.** Het Gemeen Einde van Alles is onder Gots Eere hier ook de Mensche geweest. **XVIII.** De befondere Einden moogen daar bij wel worden ondersocht. **XIX.** De Scheppinge is geschiet in den Beginne. **XX.** Zijnde tot op Christus omtrent Vier Duisent Jaaren verloopē. **XXI.** Waarschijnlijk is de Scheppinge in de Herfst voorgevallen. **XXII.** En heeft de Tijd van de Nacht haar aanvang genoomen. **XXIII.** De Opschikkinge der weerelt is niet in een Oogenblik maar in Ses Daagen volbracht. **XXIV.** De Werken van den Eersten Dag, zijnde Heemel en Aarde, beneevens het Licht. **XXV.** Van den Tweeden Dag, zijnde het Uitspansel met de Scheidinge der Onderste en Boovenste Waateren. **XXVI.** Van den Derden Dag, zijnde de Droogmaakinge der Aarde, en de Voortbrenginge van des selfs Gewassen. **XXVII.** Van de Vierde Dag, zijnde de Sonne, Maane, en Sterren, uit welke men Geene Voorsegginge maaken mach. **XXVIII.** Van de Vijsde Dag, zijnde de Voogelen en Vischen. **XXIX.** Van de Sesde Dag, zijnde de Beesten der Aarde en den Mensche. **XXX.** De Ruste, Zeegeeninge, en Heiliginge, van den Seevenden Dag. **XXXI.** Alle het Geschaapene hiet de Weerelt. **XXXII.** Dit is de Eerste en Laatste Weerelt. **XXXIII.** En die is maar Eēn. **XXXIV.** Hebbende gewisselijk haare Eindpaalen van Uitreidinge. **XXXV.** Uit welchen hoofde sij dan van Got soude

Van dit WERKJE;

de kunnen worden Vergroot. XXXVI. Men mach geene Gemeene Verstandige Ziele aan de selve toeschrijven.

IX. HOOFT-DEEL .

Van de Engelen.

I. De Naame van Engelen. *II.* Onder die komt ons ook de Soone Gots wel voor. *III.* De Waarheit van het Zijn der Engelen. *IV.* Haare Beschrijvinge , volgens welke sij van Got Geschaapen zijn. *V.* En daarom allesins Eindig , ook in haare Teegenwoordigheit. *VI.* Sij sijn Geestelijke Selfstandigheeden. *VII.* Vervolgens Onlichaamelijk. *VIII.* Van Verstant en Veelerleie Kennisse voorsien. *LX.* Ook van een Vrije Wille. *X.* En van een Wonder-Groote Kracht. *XI.* Met recht schrijft men haar Gots Beelt toe. *XII.* Haar Werk omtrent Got , Christus, ende Kerke. *XIII.* Haare Verdeelinge in Goede en Kwaade. *XIV.* De Goede zijn Veranderlijk geschaapen. *XV.* Maar nu in haare Goetheit oover lange Bevestigt. *XVI.* Niet door des Middelaars , maar haar Eigen Goede Verdienste. *XVII.* Haar Dienst is tot geen Besondere Menschen te bepaalen , noch ook tot besondere Voorbiddinge uit te strekken. *XVIII.* Wat Eere men haar schuldig is , en welke men haar niet aandoen mach *XLX.* Haar Groot Getal en Goede Schikkinge , ons niet seer bekend. *XX.* Haar Gewoon Verblijf in den Heemel. *XXI.* De Naamen der Kwaade Engelen. *XXII.* Sij zijn meede Veranderlijk Goet geschaapen. *XXIII.*
Maar

INHOUT en SCHIKKINGE.

Maar Kwaat geworden door Moetwillige Afval. *XXIV.* De Tijd daar van. *XXV.* En de Soorte, zijnde Hoovaardige of Nijdigheit geweest *XXVI.* De Teegenwoordige en Toekomstige Straffe der selve *XXVII.* Haare Onherstelbaarheid *XXVIII.* Haare Onderperpinge onder Gots Bestuur. *XXIX.* Haar groot Getal. *XXX.* Haare Schikkinge, en Verblijf in de Helle.

X. HOOFT-DEEL

Van de Voorfienigheit Gots.

I. Oovergang tot de Voorfienigheit Gots. II. De Naame daar van. III. De waarheit der Voorfienigheit in het gemeen beweert. IV. Des selfs Beschrijvinge. V. Sij is een werk van Got. VI. Die sich hier van Middeloorsaaken en Werktuigen bedient. VII. Sij komt aan de Drie-Eenheit toe. VIII. En geschiet door een Bevel van sijne Wille. IX. Des selfs Eerste Daat bestaat in de Onderhoudinge der Schepselen. X. De Tweede in de Meedewerkinge met de selve. XI. En de Derde in de Bestuuringe van Alles. XII. Dewijl Got in deesen allen aan geen Tweede Oorsaaken is gebonden, kan men de Waarheit van Alle Wonderwerken geensins loochenen. XIII. De Voorfienigheit gaat omtrent Alles, ook het Aller-Grootste. XIV. En het Allergeringste. XV. En het Nootsaakelijke. XVI. En het Gebeurlijke. XVII. En het Vrijwillige. XVIII. En het Goede. XIX. En het Kwaade, soo der Straffe als der Sonde. XX. Waar men sich teffens te wachten heeft
voor

Van dit WERKJE.

voor Libertinage, Manicheïsterije, en Pelagianerije. XXI. De Maniere van Gots Meedewerkinge daar omtrent naader aangeweesen. XXII. Het Einde der Voorsienigheit, zijnde Gots Eere en de Saaligheit der Uitverkoorene. XXIII. Lasteringe teegen de Leere des selfs afgeweert. XXIV. Groote Nuttigheeden des selfs in teegen-deel getoont.

XI. HOOFT-DEEL.

Van de Dienst, en Wet, Gots.

I. De Onderscheidene Naamen van de Dienst Gots. II. Haare Billijkheit, Nootsaakelijkheit, en Nuttigheit. III. Haare Beschrijvinge. IV. Haar Aart bestaat in een Gewillige Gehoorzaamheit, dies sij niet alleen op Vreesse der Straffe of Begeerte van Loon steunen kan. V. Sij brengt meede een Volstrekte Onderwerpinge, en Volkoomet Vertrouwen. VI. Het Voorwerp is de Waare, en Drie-Eene Got, en wel Alleen. VII. Het Richtsnoer daar van Geene Ooverleeveringe, of Eigen Willekeur, maar Gots Wet. VIII. De Naame en Beschrijvinge van deese Wet. IX. Door welke alle ons Doen en Laaten wort bepaalt. X. Als die aan den mensche van Got wort Voorgefchreeven. XI. Onder de Straffe des Doors. XII. En met Belofte van Leeven. XIII. Verdeelinge van de Wet. XIV. Gots Stellige Gebooden, toe welke ook het Verbot van het Verstikte behoort. XV. De Burgerlijke Wet van Israëel verklaart. XVI. De Naame en Beschrijvinge van de Plecht-

te-

INHOUT en SCHIKKINGE.

telijke Wet. *XVII*. Onderscheidinge van des selfs Gebooden. *XVIII*. De Beginselen , Vermeerderinge , en Vervulling , van deese Plechtelijke Wet aangewezen. *XIX*. Waar door men die niet als een Straffe van het Gouden Kalf mach afhaalen. *XX*. Des selfs Min en Meer Voornaame Oogemerken. *XXI*. Des selfs Onderhoudinge mach onder den Niewen Testamente niet duuren. *XXII*. De Beschrijvinge van de Zeedelijke Wet. *XXIII*. Die aan Adam eerst is Ingeschaapen geweest. *XXIV*. En naa den Valten aansien van sijne Ooverblijffselen van Natuure Kennelijk is. *XXV*. Doch op een seer staatelijke wijze van Gor selve , door de Engelen en Moses , mondelijk en schriftelijk , aan Israel in haar Uittocht uit Egypten is gegeven , om verscheidene reedenen *XXVI*. Of de Tien Woorden voor een Opstel van het Verbont der Genaade te houden zijn. *XXVII*. De Reedenen daar voor beantwoort. *XXVIII*. De Innerlijke Goetheit van deese Zeedelijke Wet , ten deele uit het Weesen , ten deele uit de Eeuwige Wille Gots vloejendé. *XXIX*. Als dat blijkt uit verscheidene Goddelijke Vrijgevingen van de Wet. *XXX*. De Onveranderlijkheit van deese Zeedelijke Wet. *XXXI*. Haare Geestelijke Uitbreitheit. *XXXII*. Haare Volmaaktheit *XXXIII*. Die door de Sociniaansche Dwaalingen te onrechtte wort verloochent. *XXXIV*. Als meede door de Euangelische Raaden der Papisten. *XXXV*. Welker Monnike-Geloften naader worden ondersocht. *XXXVI*. Onverschillige dingen worden noch op veelerleie wijze Goet of Kwaat. *XXXVII*. Niemant kan deese Wet volmaaktelijk houden. *XXXVIII*. De Eeuwige Geduursaamheit van deese
Wet

Van dit WERKJE.

Wet wort getoont en aangewezen. XXXIX. Verdeeling van de Gebooden deeser Zeedelijke Wet. XL. Het Getal der Gebooden, die tot de Eerste, en die tot de Tweede Taafel behooren.

XII. HOOFT-DEEL.

Van de Tien Gebooden.

I. De Gemeene Opschrift der Tien Gebooden.
II. Wat in het Eerste Gebot Verbooden wort.
III. En in teegendeel Gebooden. IV. De Sociniaansche Bijvoegfels daar van onder het Nieuwe Testament verworpen. V. Uitdrukkelijke Inhoud van het Tweede Gebot. VI. Hoe die van Papiſten en Lutherschen wort geschonden. VII. Wat hier verder Verbooden, en Gebooden is. VIII. Sociniaansche Bijvoegfelen verworpen. IX. De Letter van het Derde Gebot. X. Wat daar door Verbooden is. XI. En aan de andere kant Gebooden. XII. De Bijvoegfelen van de Sociniaanen, en Weederdoopers, omtrent den Eet, verworpen. XIII. Korte Verklaaringe van het Vierde Gebot. XIV. Wat daar in voor Schaaduachtig te houden is. XV. De Zeedelijkheid van het selve wort getoont en beweert. XVI. Hoe verre die ſich uitstrekt. XVII. De Paapsche Bijvoegfelen verworpen. XVIII. Korte Verklaaringe van het Vijfde Gebot. XIX. Den Inhoud van het selve breeder aangewezen. XX. De Sociniaansche Bijvoegfelen teegengesproken. XXI. Wat in het Selde Gebot niet Verbooden is. XXII. En wat immers voor Verbooden moet worden gehouden.

XXIII.

INHOUT en SCHIKKINGE.

XXIII. Met teegenspraake van de Sociniaansche Bijvoegselen. XXIV. De Letter van het Seevende Gebot. XXV. Wat daar door al Verbooden is. XXVI. Met ondersoek van de Sociniaansche Bijvoegselen des Niewen Testaments. XXVII. De Vooronderstellinge van het Achtste Gebot, zijnde het Onderscheit van Besittingen. XXVIII. De Vuiligheit van den Diefstal. XXIX. De Veelerleie Soorten des selfs hier verbooden. XXX. Het geene daarentegen Gebooden wort, met verwerpinge der Sociniaansche Bijvoegselen. XXXI. Wat in het Neegende Gebot Verbooden zij. XXXII. En in teegendeel Gebooden. XXXIII. Den Inhoud van het Tiende Gebots. XXXIV. De Liefde des Naasten teegen de Sociniaanen te rechte verklaart.

XIII. HOOFT-DEEL

Van de Mensche.

I. De Naame van Mensche. II. Des selfs Beschrijvinge. III. Hoe hij van Got Geschaapen is. IV. Mer de Omstandigheeden daar van. V. Zijnde Man en Vrouwe van malkanderen onderscheiden geweest. VI. De Naame van Eva, met des selfs Reeden ondersocht. VII. Daar zijn geene Andere Menschen voor Adam en Eva te erkennen. VIII. De Scheppinge van Adams Lichaam en Ziele. IX. En die van Eva. X. Het menschelijke Lichaam met des selfs Voortreffelijkheid. XI. Des Menschen Ziele die maar Een is. XII. De welke niet Lichaamelijk is, noch ook in een bloo-

Van dit WERKJE.

bloote Denkinge bestaat. XIII. Verklaaringe van des selfs Weesen en Vermoogens. XIV. Des selfs Goddelijke Scheppinge. XV. En Onstervelijkheid. XVI. En Vereeniginge met het Lichaam. XVII. Sonder dat sij van het Eene Lichaam in het Andere bij de Doot Oovergaat. XVIII. Des Menschen groote Einde.

XIV. HOOFT-DEEL.

Van de Staat der Eerste Rechtheit.

I. Vierderleie Staat des Menschen. II. Korte Verklaaringe van het Paradijs. III. De Naamen van Gots Beelt en Gelijkenisse. IV. Waar in dat Beelt niet bestaat. V. Tot het selve behoort immers des Menschen Reedelijke Ziele. VI. Maar voornaamelijk sijne Rechtheit, van Wijsheit en Heiligheit. VII. Die de Sociniaanen verkeerdelijk loochenen. VIII. Dan ook de Heerschappije, uit welke het Vleesch Eeten volgt. IX. En de welke immers tot het Beelt Gots meede gebracht moet worden. X. Gelijk meede de Onstervelijkheid van den Geheelen Mensche. XI. Het Beelt Gots kan men den Vrouwen niet ontfeggen. XII. Het selve was allesins aan den Mensche Natuurlijk. XIII. Oovergang tot het Verbont der Werken. XIV. Waar van de Waarheit wort getoont. XV. Des selfs Beschrijvinge. XVI. Hoe Adam beneevens Got daar in voorkomt. XVII. Den Eisch van dit Verbont, gaande omtrent Gots Wet. XVIII. En bestaande in des selfs Volmaakte en Eigene Gehoorzaamheit. XIX. De Belofte van Leeven daar

*** 2

mee-

INHOUT en SCHIKKINGE

meede gepaart. XX. Welke van de Sociniaanen verkeerdelyk wort teengengesprooken. XXI. De Bedreiging des Doots, met de Bontzeegelen. XXII. Onder welke uitmunt de Booms des Levens. XXIII. Adams Toestemminge en Weeder-eisch. XXIV. De Vernietiging van dit Verbont.

XV. HOOFT-DEEL.

Van der Menschen Sonde.

I. De Eelende des Menschen, bestaande in de Sonde en Straffe. II. De Naame van Sonde. III. Des selfs Beschrijvinge. IV. Sij bestaat in een Afwijkinge. V. En wel van Gots Wet. VI. Ten aansien van Ziele en Lichaam. VII. Welke te wijten is aan den Mensch selve, maar geensins aan Got. VIII. Waar van de naaste Gevolgen zijn Schult en Smette. IX. De Eerste Sonde. X. Begeen van Adam en Eva. XI. Door haar Vrije Wille. XII. Op aanraaden van den Duivel door de Slange. XIII. Waar van de Maniere verklaart wort. XIV. Zijnde Adam van Eva onmiddelyk verleidet. XV. De Uiterlijke Daat van die Sonde, met de Sondige Bewegingen daar bij. XVI. De Grootheit, en Tijt van die Sonde. XVII. De blijken van Vloek daar op van Moses verhaalt. XVIII. Gots Langmoedigheid, en Genaade, in de Vloek der Slange getoont. XIX. De Saaligheid van Adam en Eva daar door. XX. De Erffsonde. XXI. De Waarheit daar van. XXII. Des selfs Beschrijvinge. XXIII. Sij is waarlijk Sonde. XXIV. Geensins een Selfstandigheid. XXV. Maar een Ont-

Van dit WERKJE.

Ontbeeringe van Volmaaktheit en Verdorvenheit in onse Natuure. XXVI. Waar door de Mensch teenemaal Onbekwaam is tot alle Waare Goet. XXVII. En welke immers ook behoort tot des menschen Verstant. XXVIII. Waar meede sommige Wijsgeerige Stellingen onses tijts niet zijn oovereen te brengen. XXIX. Noch ook niet de Volkoomen Onfeilbaarheid van onse Geweeten. XXX. De Erffonde behoort tot Alle Menschen buiten Christus, selve ook tot Maria. XXXI. Sij steunt op de Toegereekende Schult van Adam. XXXII. Welke teegen de Sociniaanen beweert wort. XXXIII. En sij wort voorgeset door de Natuurlijke Teelinge. XXXIV. Sij verdient Vloek en Doot. XXXV. En duurt in den mensche tot de Doot toe. XXXVI. Beschrijvinge der Daadelijke Sonde. XXXVII. Sij behoort tot de Reedelijke Daaden, en heeft daarom in de Jonge Kinderen geen plaats. XXXVIII. Sij is geensins Eeven Swaar, maar verdient Alle de Doot. XXXIX. Verscheidene Verdeelingen van de selve. XL. Onvergeeflijke Sonde teegen den H. Geest. XLI. Des selfs Voorwerp. XLII. En Daar. XLIII. En Beginsel. XLIV. En Gevolgen. XLV. Zijnde de Schuldige aan de selve doorgaans van de menschen niet wel te onderkennen.

XVI. HOOFT-DEEL

Van de Straffe der Sonde.

I. De Straffe der Sonde, zijnde de Doot. II. Des

*** 3

INHOUT en SCHIKKINGE

Des selfs Beschrijvinge. III. Sij is een Schaadelijk en Moeilijk , doch dikwijls ook een Sondig Kwaat. IV. En komt van Got af. V. Oover den Sondigen mensche. VI. Tot Voldoeninge voor de Sonden , of ook tot andere Heilsaame Einden. VII. Het welke beide in de Oopenbaare Straffen te saamen komt , als in de Algemeene Sondvloet. VIII. Tijdelijke en Lichaamelijke Straffe. IX. Tijdelijke en Geestelijke. X. Eewige met een nootfaakelijk. XI. Die niet bestaat in een Vernietiging. XII. Maar in een Veelerleie Gevoelige Eelende. XIII. Hebbende haare Trappen , maar in allen Eeiwig zijnde. XIV. Alle deese Straffe is in de Gotloose , en ook in Christus te vinden.

XVII. HOOFT-DEEL.

Van het Genaade-Verbant , en het Euangelium , met des selfs Verscheidene Bedieninge.

I. Oovergang tot den Staat der Genaade. II. De Naame van Verbant en Testament. III. En wel der Genaade. IV. De Beschrijvinge daar van. V. De Bontgenooten , en Weederzijdsche Daaden. VI. Het Woort des Verbants , zijnde het Euangelium. VII. Verklaaringe van deese Naame. VIII. Het is van Got geoopenbaart , aan den Gevallen mensche. IX. Maar geensins aan Allen. X. Beantwoordinge der Teegenwerpingen. XI. Het heeft terstont naa den Val , en dus onder het Oude Testament , plaatse gehat. XII.

Van dit WERKJE.

XII. Oplossing der Sociniaansche Teegenwerpingen. XIII. Eenige andere Stellingen, hier op siende. XIV. Hoe men Driederleie Bediening van het Verbont der Genaade stellen kan. XV. Wat daar omtrent in sommige kan worden mispreesen. XVI. Beeter stelt men een Tweederleie Huishouginge. XVII. Waar van de Eerste, van den Val tot op Christus, te rechte ook die van het Oude Testament genoemt wort. XVIII. En de Tweede die van het Nieuwe Testament. XIX. Welke Twee Verbonden of Testamenten in het Weesen der Saake Een zijn.

XVIII. HOOFT-DEEL

Van de Middelaar des Genaade-Verbonts.

I. Oovergang tot de Middelaar. II. De Verklaaring van die Naame. III. Des Middelaars Nootsaakelijkheid. IV. Aan de kant van den Mensche en van Got. V. Des selfs vereischte Natuuren en Hoedaanigheeden. VI. Of er Geen ander Middel van Saaligheit soude kunnen zijn geweest. VII. Maniere van de Heidenen te oovertuigen, dat onse Jesus deese Middelaar zij. VIII. De Voorseggingen van de Tijd sijner Komste, tot oovertuiginge der Jooden. IX. Die van de Plaatsse sijner Geboorte. X. Die van sijn Geslachte, en Moeder. XI. De welke alle in onsen Jesus haar Vervullinge hebben. XII. Als meede die van het Voorgaandē en Volgende van sijn Komste, en van sijn Staat, en Doen, selve handelen. XIII. Teegenwerpingen der Jooden beantwoort. XIV.

*** 4

INHOUT en SCHIKKINGE.

XIV. Meer Middelaaren bij de Papisten te onrechte gestelt. **XV.** Jesus is Middelaar naa sijne Beide Natuuren. **XVI.** En wel van Alle Uitverkoorene, ook des Ouden Testaments. **XVII.** De Goddelijke Schikkinge tot het Middelaars. Ambr, bij weege ook van een Verbont ruscher Vaader en Soon. **XVIII.** Waar toe sommige plaatsen te onrechte worden gebracht. **XIX.** De Onveranderlijkheit van deese Schikkinge, met des selfs Gevolgen in der tijt.

XIX. HOOFT-DEEL.

Van de Persoon van Jesus Christus.

I. Oovertgang tot de Persoon des Middelaars. **II.** Afkomst en Beteekenisse van de Naame Jesus. **III.** Die onse Middelaar in sijn volle kracht toekomt. **IV.** De tweede Naame van Christus. **V.** Op de selve wijze aan Jesus passende. **VI.** Andere Naamen, bij de Propheten en Euangelisten te vinden. **VII.** Jesu Goddelijke Natuure. **VIII.** De Waarheit van sijne Menschheit. **IX.** Des selfs Volkoomenheit. **X.** Met de Onsondige, maar geensins Sondige, Onvolmaaktheeden. **XI.** Sijn Vleesch uit Maria aangenoomen. **XII.** Het geene teegen de Weederdoopers beweert wort. **XIII.** Hoe verre sijne Menschwordinge Natuurlijk geweest zij. **XIV.** En daar bij Boovennatuurlijk. **XV.** Tijt van Christi Geboorte. **XVI.** En het Einde daar van. **XVII.** De Vereeniging der Twee Natuuren, geschiet door Aanneeminge der Menschheit. **XVIII.** Sonder dat er Twee Persoonen

Van dit WERKJE.

pen in hem worden gevonden. XIX. Of ook eenige Verwerringe der Natuuren geschiede. XX. Beschrijvinge van die Vereeniging der Twee Natuuren XXI. Des selfs Begin, en Eindeloosheit XXII. Vrucht van Meededeeling der Genaaodegaaven aan de Menscheit. XXIII. Der Middelaars Werken aan beide Natuuren. XXIV. Der Weederzijdsche Eigenschappen aan den Geheelen Persoon. XXV. Zijnde de Daadelijke Meededeeling van eenige Goddelijke Eigenschappen aan de Menscheit volkoomen te verwerten. XXVI. Wat ook de Luthersche hier teegen inbrengen. XXVII. Meededeeling der Goddelijke Eere aan de Persoon des Middelaars.

XX. HOOFT-DEEL.

Van Jesu Christi Drie-Leedig Middelaars-Ambt.

I. Het Middelaars-Ambt een Last en Eere. II. Het selve is Drie-Leedig. III. En moet dit Driederleic Ambt niet worden verwert of gescheiden. IV. Het welk soo niet bij malkanderen komt als in Christus. V. Verscheiden Schikkinge daar van. VI. Het Prophetisch Ambt. VII. Vereischende een Goddelijke Macht en Wijsheit, tot welkes Verkrijginge Christus niet in den Heemel is opgenoomen. VIII. De Daat van Leeringe, met des selfs Stoffe. IX. En met de Maniere en Voorwerpen daar van. X. De Bevestiginge van de Leeringe veelsins geschiet. XI.

*** 5

Naa-

INHOUT en SCHIKKINGE.

Naadere Aanmerkingen omtrent Christi Wonderwerken. XII. Het Propheetifch Ambt komt Christus altijd én alleen toe. XIII. Het Priester-Ambt des Middelaars. XIV. Onderfoek oover Melchizedeks Perfoon. XV. Zijn Priesterdom. XVI. En zijne Ordeninge. XVII. Het Priesterschap Christi vereifcht een Volkoomen Heiligheit, die ook in Onse Plaatsf noodig was. XVIII. Des selfs Daaden, van Offerhande en Voorbeede. XIX. De Priester, het Offer, en den Altaar, van Christi Offerhande. XX. De welke zijn Geehele Leeven door geduurt heeft, en geenfins voor Drie Uuren alleen. XXI. Bij welke gelegenheit zijne Voldoeninge voor ons aan de Goddelijke Gerechtigheit getoont wort. XXII. En teegen de Sociniaanen beweert. XXIII. Dus is Christus alleen voor de Uitverkoorene geoffert. XXIV. Het geene teegen de Remonstranten wort beweert. XXV. Doch voor alle de Uitverkoorene, ook des Ouden Testaments. XXVI. En voor Alle haare Sonden. XXVII. Soo dat er niet te kort komt, of ooverschiet. XXVIII. De Uitwerkinge van Christi Offerhande Verkort door Arminiaanen, en Papiften, mêt haare Eigene Voldoeningen en Mis-offeren. XXIX. Christi Priesterlijke Voorbiddinge. XXX. Het Priesterdom komt Christus Altijt en Alleen toe. XXXI. Christi Kooninglijk Ambt. XXXII. Des selfs Waarheit, Wijd-Uitgestrektheit, Geestelijkeit, en Eewigduurenheit. XXXIII. Het selve vereifcht een Goddelijke Macht en Wijsheit. XXXIV. Des selfs Daaden, van Bestuur en Bescherminge. XXXV. Christus is Altijt Kooning van zijne Kerke geweest. XXXVI. En deefe Weer-

Van dit WERKJE.

Weerdigheid komt hem Alleen toe , ook onder het Oude Testament. XXXVII. Het welke teegen veele Heedendaagfche Teegenwerpingen wort beweert. XXXVIII. Bijvoegfel van de Sleutel der Kenniffe onder het Oude Test.

XXI. HOOFD-DEEL.

Van de Tweederleie Staat des Middelaars.

I. Tweederleie Staat des Middelaars. II. Ook wel bij malkanderen gevoegt. III. Zijnde de Verhooginge een Loon van de Verneederinge. IV. En behoorende te faamen tot de Gansche Perfoon des Middelaars. V. Beschrijvinge der Verneederinge. VI. Eerste Trap daar van in fijn Neederige Menschwordinge. VII. Tweede Trap, in fijn Eelendig Leeven , soo in het Befonder. VIII. Als in het Oopenbaar. IX. Derde Trap, in fijn Laatste Lichaamelijke Lijden, dat Swaar, Noodig, Vrijwillig, en Nuttig was. X. Alle Befonderheeden daar van niet bekend. XI. Vierde Trap, in fijn Lichaamelijke Doot. XII. Vijfde, in fijn Begraaveniffe. XIII. Sefde eindelijk, in fijne Helsche Zielen-Angst. XIV. Bij welke gelegenheit van fijn Neederdaalen ter Hellen gehandelt wort. XV. Het welke men best van fijne Helsche Angften verftaat. XVI. Terwijl alle Lijden verre van fijn Gotheit moet worden geweert. XVII. Beschrijvinge der Verhooginge. XVIII. Des zelfs Verfcheidene Trappen. XIX. De Eerste Trap, in de Weederopftandinge, ook door Eigen Kracht. XX. Volgens de Voorfeggin-

INHOUT en SCHIKKINGE.

gingen en Voorbeelden. *XXI.* De Waarheit daar van getoont. *XXII.* Zijnde geschiet in het Selve Lichaam, doch veele Heerlijker. *XXIII.* De Tijd des selfs. *XXIV.* En de Nuttigheit daar van. *XXV.* De Tweede Trap, in sijne Heemelvaart. *XXVI.* Volgens de Voorseggingen en Voorbeelden. *XXVII.* Ook waarlijk geschiet. *XXVIII.* En dat door een Plaatselijke Ooverbrenginge in den Derden Heemel. *XXIX.* De Tijd en Plaats des selfs. *XXX.* Gelijk meede de Nuttigheit daar van. *XXXI.* Derde Trap, in sijn Sitten aan Gots Rechterhant. *XXXII.* Volgens de Voorseggingen. *XXXIII.* Waarlijk aan hem gebeurt. *XXXIV.* Waar in het selve niet bestaat. *XXXV.* En wat het eigenlijk seggen wil. *XXXVI.* Des selfs Begin en Geduursaamheit. *XXXVII.* Als meede Nuttigheit. *XXXVIII.* Vierde Trap, in het houden van het Laatste Oordeel.

XXII. HOOFT-DEEL.

Van de Plichten des Genaade-Verbonts, zijnde Geloove en Bekeeringe.

I. Plichten van het Genaade-Verbont. *II.* De welke teegen andere worden beweert. *III.* En Twee zijn. *IV.* Eerst het Geloove, welkes Naame wort verklaart. *V.* En een Vierderleie Soorte aangeweesen. *VI.* Het Geloove der Wonderwerken. *VII.* Het Historisch Geloove. *VIII.* Het Tijd-Geloove. *IX.* En het Saaligmaakende Geloove, dat beschreeven wort. *X.* Het is een Hebe-

Van dit WERKJE:

belijkheit van de Ziele. *XI.* In de Uirverkoofene, ook des Ouden Testaments. *XII.* Evenwel niet in de Jonge Kinderen. *XIII.* Welke van Got krachtig wort gewerkt. *XIV.* Het Onfeilbaare Gemeene en Besondere Voorwerp des selfs. *XV.* Onderscheidinge van Spreekwijzen daar omtrent. *XVI.* Des selfs Eerste Daat, zijnde de Kennisse. *XVII.* Welke teegen de Papisten wort beweert. *XVIII.* En van Andere onvoorsichtiglijk op een andere wijze aangemerkt. *XIX.* De Stukken Nootsaakelijk om te weeten. *XX.* Des selfs Tweede Daat, zijnde de Beschouwende en Werkfaame Omhelsinge. *XXI.* Heedendaagsche Spreekwijze daar omtrent weeder sprooken. *XXII.* Des selfs Derde Daat, zijnde de Vertrouwelijke Toepassing des Euangeliums. *XXIII.* Verschil daar omtrent beslist. *XXIV.* Eigen Bewustheit des Geloofs. *XXV.* Des selfs Bestendigheid. *XXVI.* En Vruchten, ook van Hoop en Liefde. *XXVII.* De Tweede Plicht des Genaade-Verbonts, zijnde de Bekeeringe. *XXVIII.* Welke meede is een van Got gewerkte Hebbelijkheit der Uirverkoofene. *XXIX.* Gaande omtrent de Sonden en Deugden. *XXX.* Door Drie Voornaame Daaden. *XXXI.* De Paapsche Misvattinge van dit Stuk. *XXXII.* De Vruchten der Bekeeringe.

XXIII. HOOFT-DEEL.

Van de Krachtdaadige Roepinge Gots.

I. De Eerste Goddelijke Weldaat der Roepinge. *II.* Verklaaringe van des selfs Naame. *III.* Ver-

INHOUT en SCHIKKINGE

Vergelykinge van de Uitwendige en Inwendige Roepinge. *IV.* De Beschrijvinge van deese laatste. *V.* Welke is een Goddelijk werk des Genaade-Verbonts. *VI.* In den Uitverkoorenen , op verscheidene Tijden en Wijzen. *VII.* Geen Genoegsaame Roepinge, die Algemeen zij. *VIII.* Uiterlijke Roepinge tot veele Verworpelingen uitgestrekt , is ook niet Genoegsaam , noch van Got tot de Saaligheid gericht. *IX.* De Staat , uit welke de Uitverkoorene Geroepen worden. *X.* En de Staat , tot welke. *XI.* De Ooverbrenginge geschiet op een Onweederstandelijke wijze. *XII.* Het welke teegen alle Pelagiaanen beweert wort. *XIII.* De Onveranderlijkheit, Vruchten, en Kenbaarheit der Roepinge.

XXIV. HOOFT-DEEL.

Van de Genaadige Rechtveerdigmaakinge voor Got.

I. De Tweede Weldaat van Rechtveerdigmaakinge Onderscheiden van Heiligmaakinge. *II.* Andere Naamen des selfs. *III.* Verscheiden Be-teekenissen van het Woort , en de Voornaamste van die. *IV.* Saakelijke Beschrijvinge des selfs. *V.* Het is meede een Goddelijk Werk des Genaade-Verbonts. *VI.* Omtrent de Uitverkoorene, ook des Ouden Testaments. *VII.* Het Onderscheit , dat hier tuschen het Oude en Nieuwe Testament waarlijk is , en te onrechte van Sommige gestelt wort. *VIII.* Staat der Uitverkoorene , in welke sij gerecht-

Van dit WERKJE.

rechtveerdigt worden. *IX.* De Twee Daaden des selfs. *X.* Beide naader Verklaart. *XI.* De Beweëgende Oorzaak daar van is alleen Christi Gerechtigheit. *XII.* Het welke veelsins wort getoont. *XIII.* En teegen de Teegenwerpingen beweert. *XIV.* Het Gevoelen der Papisten in dit stuk. *XV.* Haare Teegenwerpingen opgelost. *XVI.* Het Gevoelen der Sociniaanen. *XVII.* Als ook der Arminiaanen. *XVIII.* Ten laatsten dat van den Lutherschen Osiander. *XIX.* Goddelijke Bekentmaakinge der Rechtveerdigmaakinge, met des selfs Vruchten. *XX.* De Bewustheit daar van bij den Mensche. *XXI.* Des selfs Onweederroepelijkheid.

XXV. HOOFT-DEEL.

Van de Waare Heiligmaakinge, en Goede Werken.

I. De Derde Weldaat van Heiligmaakinge. *II.* Verklaaringe der Naame. *III.* Saakelijke Beschrijvinge. *IV.* Het is een Goddelijk Werk van het Genaaide-Verbont. *V.* In de Uitverkoorene, ook des Ouden Testaments. *VI.* Haar Staat in deesen. *VII.* Twee Daaden van deese Weldaat. *VIII.* Die Gor wel door Middelen, maar ook krachtdaadig in den mensche werkt. *IX.* En wel bij Vervolg van Tijd, en verscheidenē Trappen. *X.* De Onvolmaaktheit daar van getoont. *XI.* Ook wie het Voorbeeld van Paulus. *XII.* Met Beantwoordinge der Teegenwerpingen. *XIII.* En aanwysing van Reedenen. *XIV.* De Vrucht van Hebbelijke

INHOUT en SCHIKKINGE.

lijke Heiligheit. *xv.* Die sich in de Goede Werken oopenbaart. *xvi.* Welke zijn Daaden van Geheiligde menschen. *xvii.* Naader beschreeven van haar Richtsnoer, Oorzaak, en Einde. *xviii.* Eenige daar uit getrokkenene Gevolgen. *xix.* De Nootsaakelijkheid der Goede Werken getoont. *xx.* Met eenige Bepaalinge. *xxi.* Het Einde der Heiligmaakinge.

XXVI. HOOFT-DEEL.

Van het Gebet, het Vasten, het Waaken, de Mildaadigheid, en de Geloften.

I. De Voortreffelijkheid, Nuttigheit, en Nootsaakelijkheid, van het Gebet. *II.* Des selfs Naam, en Beschrijvinge. *III.* Het is een Gotsdienstige Daat van een Geheiligt Mensch. *IV.* Bestaande in een Verfoek. *V.* Voor wien, en waarom, het selve geschieden moet. *VI.* Met Vertrouwen en Eerbiet. *VII.* Met betaamelijke Gebeerden. *VIII.* En Gepaste Woorden. *IX.* Nu in Alle Plaatsen. *X.* En in Wat Tijden. *XI.* Gemeene Aanmerkingen omtrent het Gebet des Heeren. *XII.* Des selfs Verdeeling. *XIII.* Wie hier door Vaader wort verstaan. *XIV.* En hoe Onse Vaader in de Heemelen genoemd. *XV.* Verklaaringe der Eerste Beede. *XVI.* Der Tweede. *XVII.* Der Derde. *XVIII.* Der Vierde. *XIX.* Der Vijfde. *XX.* Der Sesde. *XXI.* En van het Laatste Stor. *XXII.* Onderscheidinge der Ooverige Werken. *XXIII.* Beschrijvinge van het Vasten. *XXIV.*